

Toplum ve Yayın Kurulu'ndan

İnsan Haklarına Saldırıda Yeni Bir Halka: Cumhur Akpınar Cezaevinde

Cumhur Akpınar, bir hekim. Ankara Tabip Odası eski yöneticisi. Adli tıp kurumunun bir çalışanı. Avukat Zeki Rüzgar'ın telefon rehberinde ismi olduğu için tutuklandı. Sonra serbest bırakıldı. DGM Savcılığı'nın itirazı üzerine yeniden tutuklandı. Şimdi Kırşehir Cezaevi'nde.

Diyeceksiniz ki, "ne var bunda? Burası Türkiye!"

1. Olayın avukat ile ilgili kısmına değinerek başlayalım. Bu ülkede herkesin savunma hakkı varsa, devletin "gizli" diye tanımladığı örgütlerin üyeleri için de, bu geçerli değil midir? Bu insanların savunma hakları varsa, avukatları da olacaktır.

2. Bir hekim de, mesleği gereği, herkes ile karşılaşır. Bunların arasında "gizli" denilen örgütlerin üyesi olan insanlar da vardır. Hekim, dağdaki birini de tedavi edebilir, bir silahlı muhalife de tıbbi yardımda bulunabilir, sıradan bir insana da, çatışma da yaralanan bir güvenlik görevlisine de. Onun için tek geçerli ilke, karşısına gelen insanın tıbbi durumu ve tıbbi ihtiyacıdır. Hekim, yukarıdaki işlemlerin herhangi birisini yaptı diye, baskı göremez.

3. Hekim, hele de adli tıp kurumunda ise, zaten adli tıpla işi olanlarla muhatap olacaktır. Yani, "suçlu"larla ya da muhtemel suçlu/suçsuzlarla. Yapacağı iş, yine, tıbbin gerektirdiği bilimsel ve mesleki bir tarafsızlıkla, gördüklerini, mümkün olduğu kadar nesnel ifade etmektir. Belgelemektir. O adil olacaktır ki, onun yaptıklarının sonuçlarını değerlendirenler de, adil olabilsinler.

4. Hekim hele hele de, meslek örgütü yöneticisi ise, sorumluluklarına katlanır. Sadece, kendi mesleğinin değil, ülkesinin de sorunları ile de ilgilenme yükümlülüğü olduğunu ve her yangına elindeki bir bardak su da olsa dökmek gibi bir sorumluluğu olduğunu bilir. Bu da, sık sık istenmeyen durumlar yaşamasına yolaçabilir. Ayrıca, sıradan vatandaşın ilgilenmediği ya da ilgilenmeyeceği sorunların sahipleri de, onun yakın ilişkide olmak durumunda kaldığı insanlar olabilir.

5. Cumhur, bunlardan hangisi nedeni ile cezalandırılmıştır? Bilmiyoruz. Bu, önemli de değil. Hangisi olursa olsun, hiçbir gerekçe, Cumhur'un iki kez tutuklanıp, bir bozkır kenti cezaevine gönderilmesini haklı çıkaramaz. Hele de, o kişi deniz aşığı ve deniz kentinde büyümüş biri ise. Şaka bir yana, Cumhur, mesleki ve toplumsal tercihi nedeni ile, sahip çıktığı etik ilkeler nedeni ile cezalandırılmıştır. Bu duruma tepki gösterilmeli, Cumhur ve Cumhur gibiler cesaretlendirilmelidir. Çünkü, Cumhur gibilerin azalması, zaten denize kıyısı olmayan bir ülkedeki balıkçılık kavramına dönmüş olan adaleti daha da, anlamsız hale getirecektir.

Gelelim, meselenin bir başka yönüne. Bu ülkede, 1980 sonrası, insan hakları ihlalleri salgını yaşandı. Zaman zaman azalma gösterse de, salgın sürmekte. Bu salgının çıkmasında parmağı olanlar, salgının güvencesi olarak, adli tıp kurumunu yeniden organize ettiler. Yüzlerce işkence ve faili meçhul olayı, hekim raporları ile kapatıldı. İşkence ve faili meçhullerin bu ülkede meşrulaştırılmasında, hekimlerin azımsanmayacak katkıları oldu. Sonra, insan hakları alanındaki gelişmeler, tabip odalarını ve hekimleri de etkiledi. Mesleğini, hekim gibi, insan gibi yapan hekimler çoğaldı. Daha sonra, 1991 ile başlayıp, 1993 ile netleşen bir süreçte, insan hakları kavramı, anlamı ve önemi nedeni ile yıpratılmaya başlandı. Biliniyordu ki, insan hakları en çok muhaliflere ve ezilenlere gerekli. Dolayısı ile, bu kavrama vuruldu mu, muhalifler etkisiz kılınabilir. Vurula vurula, insan hakları kavramı sağda-solda sözü edilemez hale getirildi. İnsan hakları kuruluşları dışlandı. Meslek örgütleri ve sendikalarda, bazıları "insan hakları" savunuculuğu ile suçlandı! Bu sürecin pik yaptığı noktada, "Akin Birdal vuruldu". Gelişen tepki, saldırıyı kısmen yavaşlatsa da, hedef netti: Bu ülkede insan haklarının kökü kazınacak!

İşte, Cumhur' a yönelik operasyonun bir yönü de bu. İnsan haklarına "söve söve", bizzat insan haklarını hedef haline getirenlerin ekmeğine yağ sürmüş ve Cumhur' ları yaratmış olduk! Cumhur' un başına gelenlerden, dolayısı ile bizler, yani olur olmaz insan haklarına saldıranlar da suçluyuz! Halbuki, insan hakları herkese lazımdır, sadece onu savunanlara değil, belki de en çok ona saldıranlara...

Bu sayımızda belirli bir dosyamız yok ama dosya ağırlığında işlediğimiz 3 konu var. İlki, küreselleşme. Bir bütün olarak, tek sayıda işlemeyi planladığımız küreselleşme konusuna, bir sayıda bir giriş yapıyoruz. Önümüzdeki sayıda devam etmek üzere... Diğer konumuz Küba. Küba Devrimi' nin 40. yılına denk düşen bu sayımızda, Küba ile ilgili üç çalışma yayınlayarak, bir anlamda Küba Devrimi' ni işliyoruz. Küba' ya uygulanan ambargonun/ablukanın, 1990' lı yıllarda sıkılaştırılması, bu ülkede önemli değişimleri de beraberinde getirdi. Bu arada, birçok bilimsel kuruluş, Küba' da inceleme yaparak, Küba' da ambargonun etkilerini araştırdılar. Bu kuruluşlardan biri de, Amerikan Halk Sağlığı Birliği. 1993 yılında Amerikan Halk Sağlığı Birliği' nin üyelerinin de içinde bulunduğu bir grup, Küba' yı ziyaret ederek, kapsamlı bir inceleme yapmışlardı. Bu grup içinde yer alan Richard Garfield (AHSB İnsan Hakları Komitesi üyesi) ve Sarah Santana, bu incelemenin bir bölümünü makale haline getirdiler. Küba ile ilgili bu makalenin yanı sıra, Küba' daki son değişiklikler de dahil olmak üzere, devrimin 40 yılını ve aşı üretimi ile ilgili iki çalışmayı da sunuyoruz.

Alma-Ata'nın 20. yılında 2 makale ile bir "nostalji" yaşatmaya çalıştık. Ayrıca, tam-gün şef sınavları, mesleki etik ile ilgili tartışma açacak yazılarımız var. Yirminci yılımızı bir dizi etkinlik ile kutladık. Hep beraber, nice yirmi yıllara...